

Midtvejsevaluering af implementeringen af
EU rammeprogrammet Livslang Læring
(LLP) for perioden 2007 til 2009

DANSK RESUMÉ

Maj 2010

NIRAS

Dansk resumé

Denne rapport præsenterer resultater og konklusioner fra midtvejsevalueringen af programmet Livslang Læring (LLP) fra 2007 til 2009. Evalueringen er foretaget efter anmodning af den Nationale Myndighed for programmet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, der er bemyndiget af EU Kommissionen til at gennemføre en midtvejsevaluering efter Kommissionens retningslinjer. Evalueringen blev udført af NIRAS A/S fra februar til maj 2010.

Evalueringen viser, at et stort flertal blandt projektledere vurderer, at de aktiviteter, der kan søges støtte til gennem LLP, er **relevante i forhold til kravene fra deres organisation/institution**. Knap otte ud af ti projektledere vurderer, at LLP-programmet **supplerer de danske nationale aktiviteter og politikker på området**. For størstedelen af målgruppen (70 %) har aktiviteterne indeholdt aspekter af mobilitet, såsom studieture, praktikforløb eller udvekslingsbesøg. De fleste projektledere og -deltagere vurderer, at disse mobilitetsaktiviteter har haft en passende længde, og langt størstedelen af projektlederne er også tilfredse med indholdet og resultatet af mobilitetsaktiviteterne. Evalueringen viser yderligere, at LLP-programmet skaber betydelig merværdi – både på målgruppe- og organisationsniveau.

På målgruppeniveau vurderer både projektledere og -deltagere, at LLP-aktiviteterne i høj grad **forbedrer de faglige og personlige kvalifikationer hos projektdeltagerne**. Især 'interkulturel kompetence' fremhæves på deltagerniveau sammen med personlig modenhed/udvikling, formidling, sprog, samarbejde og netværksfærdigheder. Desuden vurderer det store flertal af både projektledere og -deltagere, at målgruppen vil nyde godt af erfaringen i deres fremtidige uddannelse og/eller erhverv.

På organisationsniveau viser evalueringen, at programmet i høj grad har tilføjet **en europæisk dimension til institutionen/organisationen**. For eksempel mener otte ud af ti projektledere, at programmet har bidraget til etableringen af nye partnerskaber med andre institutioner/organisationer. Dette er det generelle billede på tværs af sektorprogrammer; dog er det i særlig høj grad projektledere inden for Erasmus og Leonardo, der er af denne overbevisning. Partnerskaber bidrager til udveksling af erfaringer med andre institutioner eller organisationer på tværs af grænser, fx i forhold til arbejdsmetoder, udvikling af uddannelsesmoduler, kurser på tværs af grænser osv. Det bør også fremhæves, at knap ni ud af ti projektledere tror på, at deres **internationale samarbejdsrelationer vil vare ved efter projektets ophør**. Resultaterne indikerer således, at programmet har haft en positiv international virkning i form af øget samarbejde med andre institutioner, og at organisationerne/institutionerne har fået tilført internationale dimensioner og perspektiver. Lige så vigtigt, så viser undersøgelsen, at det generelt er muligt for projektledere at tilpasse LLP-projektaktiviteter til andre aktiviteter i organisationen/institutionen.

Den samlede relevans af LLP er tæt forbundet med programmets langsigtede positive effekter. Undersøgelsen viser, at projektlederne generelt bedømmer LLP til også at levere langsigtede positive resultater til deres organisation/institution. For eksempel mener de fleste projektledere, at projektdeltagelse vil tilskynde til øget deltagelse i andre *internationale* aktiviteter/projekter under EU-uddannelsesprogrammer og generelt. Langsigtede effekter i form af øget deltagelse i *nationale* aktiviteter og projekter synes at være lidt mindre almindelige.

Undersøgelsen beskriver en række vigtige faktorer i forhold til at opnå det fulde udbytte af programmet. Projektledere nævner især behovet for erfaring; dvs. erfaring i at skrive ansøgninger og erfaring i at styre internationale projekter og partnerskaber. Desuden understreges vigtigheden af kontinuitet i projektets medarbejderstab, samt tilstedeværelsen af engagerede projektmedarbejdere og ildsjæle.

Undersøgelsen viser, at etableringen af LLP som samlet program for sektorprogrammerne, ikke har haft nogen mærkbar virkning på målgruppen. De fleste projektledere synes ikke at have bemærket integreringen og/eller har ikke bemærket nogen forskel fra tidligere. Dialogmødet og de kvalitative interview viser imidlertid, at modtagerne af LLP midlerne på tværs af sektorprogrammerne ønsker mere samspil og flere muligheder for at bygge bro mellem sektorprogrammerne. Set fra den Nationale Myndigheds ansattes synsvinkel har integreringen af sektorprogrammer i ét LLP været positiv. Det har ført til mere samarbejde og bedre muligheder for at overflytte midler, og herigennem større mulighed for at opfylde målene. Desuden bedømmer nogle integreringen til at have en positiv effekt på aktivitetsniveauet inden for sektorprogrammerne (især Erasmus). Nogle repræsentanter fra Styrelsen for International Uddannelse (IU) fremhæver imidlertid, at der ikke har været tilstrækkelige midler til det øgede aktivitetsniveau (især inden for Grundtvig). Evaluator vurde-

rer, at der fortsat er et uudnyttet potentiale forbundet med en højere grad af samarbejde og integration mellem sektorprogrammerne.

IU har til opgave at rådgive potentielle ansøgere om LLP-programmet, sektorprogrammerne og de specifikke aktioner, administrere tilskuddene samt være rådgiver og kontrollant i forhold til den økonomiske ledelse af de projekter, der har modtaget tilskud. Oplysningsindsatsen generelt og den støtte og vejledning, der gives af IU til projektlederne, får stor ros. Især den meget hjælpsomme, fleksible og løsningsorienterede personlige tilgang påpeges som meget værdifuld. IU's netbaserede information såvel som det skriftlige og elektroniske materiale anses også for nyttigt, i den grad det benyttes.

Administrations- og afrapporteringsprocedurer er nogle af de problemstillinger, der altid bringes frem i forbindelse med EU-programmer. Også i tilfældet LLP synes der, på trods af et forholdsvis højt tilfredshedsniveau blandt projektledere med ansøgningsprocessen samt de administrative procedurer, fortsat at være et klart potentiale for forbedring på nogle områder. Først og fremmest tidsrummet mellem ansøgningsfrist og godkendelse fremhæves som problematisk. Denne specifikke anke er mest fremtrædende blandt Comenius-projektledere. Resultaterne indikerer også, at der stadig er et stort potentiale for forbedringer, hvad angår fremme af mindre bureaukratiske og mere fleksible administrative procedurer, i den udstrækning EU-bestemmelser tillader det.

Selvom deltagere med særlige behov ikke er dominerende i projektet, så synes både IU og projektledere (på baggrund af de kvalitative interview) at være meget opmærksomme på de horisontale politikker, dvs. LLP's overordnede formål om at øge kulturel og sproglig mangfoldighed, modvirke racisme osv. Der er også tegn på, at de internationale aktiviteter begynder at blive en mere integreret del af den institutionelle strategi på tværs af uddannelsessektorer.

Det styrkede fokus i LLP-programmet på formidling synes at have haft en virkning på projektledere. De kvalitative interview viser eksempler på, hvordan projektresultater formidles gennem evalueringsskemaer, breve og præsentationer fra studerende osv.. Også IU har ydet en mere fokuseret indsats for at formidle projektresultater, blandt andet gennem udarbejdelsen af en bog om kreativitet og innovation sammen med Aktive Unge programmet (YiA). Evalueringen antyder, at der sker mere på formidlingsfronten, hvis de nødvendige ressourcer er tilgængelige med henblik på at benytte IU-webben mere til at præsentere projektresultater og -produkter, eksempler på formidlingsaktiviteter og ofte stillede spørgsmål om formidling – og om programmet generelt. Endelig påpeger evalueringen, at **formidling af programmet og projektets resultater kunne fremhæves i mere tværsektorielle arrangementer**, såsom det dialogmøde, der blev arrangeret i forbindelse med evalueringen.

Anbefalingerne og forslagene til LLP 2010-2013 og til de fremtidige programmer peger på følgende aspekter: For det første er der potentielle synergier i etableringen af LLP-programmet, som endnu ikke er realiseret, samtidig med at der synes at være et behov for og et ønske om mere fleksibilitet blandt programmets brugere. For det andet peger evaluatoren på den administrative byrde, selvom det hovedsagelig er en problemstilling uden national løsning. Der bør imidlertid konstant være opmærksomhed på dette for at sikre effektivitet og relevans i administrationen og styringen over for projekter og andre støttemodtagere. Samtidig bør IU opretholde det høje niveau i vejledningen og servicen til ansøgerne og projekterne. For det tredje påpeger evaluatoren behovet for et styrket fokus på særlige behov og inklusion. Endelig retter forslagene og anbefalingerne sig mod lærermobilitet som et nøgleområde, både når det drejer sig om at stimulere mobilitet blandt studerende og som et middel til at fremme internationalisering blandt de ikke-mobile.